

spol. s r.o.
Podkovářská 6, 190 00 Praha 9

TECHNICKÁ A LEGISLATIVNÍ PŘÍPRAVA STAVEB PRŮMYSLU PAPÍRU A CELULÓZY V OBLASTI OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Ing. Václav Hammer

EKOSYSTEM spol. s r.o.

hammer@ekosystem.cz

1. PŘÍPRAVA ZÁMĚRŮ V PRŮMYSLU PAPÍRU A CELUÓZY

Rozvoj průmyslu papíru a celulózy (PPC) je závislý na kvalitní technické a legislativní přípravě záměrů resp. staveb jednotlivých podniků. Obě fáze přípravy zahrnují důležitou část komplexní přípravy, kterou jsou vlivy technologií připravovaných záměrů na životní prostředí. Pokud připravovaný záměr podléhá posuzování vlivů na životní prostředí (procesu EIA), pak se v souvislosti s poslední novelou zákona č. 100/2001 Sb. výsledky tohoto procesu stávají pro přípravu záměrů velmi významnými. Situace v technické a legislativní přípravě staveb se může po zavedení připravovaného sjednocení základních částí legislativní přípravy, tj. procesu EIA, územního řízení a stavebního řízení dále výrazně zkomplikovat. K dosažení cíle přípravy staveb, tj. vydání stavebního povolení a integrovaného povolení podle zákona č. 76/2002 Sb., je nutná vysoká kvalita a odborná úroveň všech souvisejících činností této přípravy i používání technických řešení a technologií, které budou v souladu s hledisky nejlepších dostupných technik (BAT) uvedených v příslušných dokumentech BREF vydaných EU.

Základní charakter hlavních záměrů průmyslu papíru a celulózy z hlediska vlivů na životní prostředí:

- *rekonstrukce a intenzifikace (výrobní provozy, energetika, vodní hospodářství)*
- *instalace nových technologických celků ve stávajících objektech (přípravny látek, nové papírenské či lepenkové stroje a zařízení provozů výroby buničín, zařízení energetiky, zařízení vodního hospodářství)*
- *výstavba nových ucelených provozů v rámci stávajících závodů nebo nových kompletních závodů*

2. TECHNICKÁ A LEGISLATIVNÍ PŘÍPRAVA STAVEB

V současnosti tvoří nedělitelný vzájemně provázaný celek investiční přípravy každého záměru resp. stavby.

ZÁKLADNÍ SCHÉMA TECHNICKÉ A LEGISLATIVNÉ PŘÍPRAVY

PŘÍPRAVNÁ DOKUMENTACE
PROJEKTOVÁ PŘÍPRAVA, SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ

ÚZEMNÍ ŘÍZENÍ

*DOKUMENTACE
PRO ÚZEMNÍ ŘÍZENÍ*

*PROCES
POSUZOVÁNÍ VLIVŮ NA ŽP
(EIA)*

Vydání souhlasného stanoviska příslušného úřadu – výstup procesu EIA
Vydání rozhodnutí o umístění stavby

STAVEBNÍ ŘÍZENÍ

*DOKUMENTACE
PRO STAVEBNÍ POVOLENÍ*

*PROCES IPPC
PROJEKT MONITORINGU VLIVŮ
NA ŽP*

**Vydání integrovaného povolení podle zákona č. 76/2002 Sb. o integrované
prevenci**

Vydání stavebního povolení

REALIZACE STAVBY

*PROJEKTOVÁ DOKUMENTACE PRO PROVÁDĚNÍ STAVBY
DOKUMENTACE SKUTEČNÉHO PROVEDENÍ STAVBY*

Zkušební provoz – výstupy monitoringu vlivů na ŽP

KOLAUDAČNÍ SOUHLAS

Uvedení stavby do trvalého provozu

2.1 PŘÍPRAVNÁ DOKUMENTACE

Jedná se především o dokumenty pro strategické rozhodování managementu na základě těchto informací:

- **Technická realizovatelnost včetně přijatelnosti umístění a prostorového řešení stavby.**
- **Technologické řešení zajišťující efektivní fungování stavby a naplnění požadovaných kapacit a kvality výrobků.**
- **Komplexní řešení stavby z hlediska plnění všech dotčených legislativních předpisů, zejména všech předpisů vztažených k dotčeným složkám ochrany životního prostředí.**
- **Ekonomická část zahrnující orientační investiční náklady v základním členění a provozní náklady stavby.**

Přípravné dokumentace zahrnují tyto základní formy a činnosti:

- Investiční záměr
- Technicko-ekonomická studie
- Studie proveditelnosti
- Podpůrné dokumenty (analýzy, průzkumné práce, geologické a geotechnické průzkumy, geodetické zaměření apod.).
- Ověřovací testy navrhovaných technologických procesů, analýzy produkovaných odpadních vod a dotčených médií výrobních technologií.
- Rešerše, informace potenciálních dodavatelů dílčích procesů nebo jednotlivých zařízení.
- Výsledky jednání s dotčenými správními úřady a organizacemi (např. stavební úřady, vodoprávní úřady, odbory IPPC, orgány ochrany veřejného zdraví, správci povodí a vodních toků apod.).

Výsledkem přípravné dokumentace by mělo být řešení optimální koncepce stavby.

Obsah, rozsah a způsob zpracování přípravné dokumentace není stanoven konkrétním legislativním předpisem.

2.2 PROJEKTOVÁ PŘÍPRAVA

Základní legislativní předpis pro technickou přípravu a realizaci staveb:
Zákon č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) v platném znění (zákon č. 257/2013 Sb.)

Ustanovení stavebního zákona relevantní k problematice životního prostředí a odpadních vod

STAVEBNÍ ÚŘADY (SÚ)

§13 Obecné stavební úřady

- Ministerstva (ústřední stavební úřad ve věcech stavebního řádu)
- Krajský úřad (KÚ)
- MHM Prahy a městské části
- Magistrát statutárního města
- Pověřený obecný úřad (obce s rozšířenou působností - ORP)
- Pro stavby ČOV vydává obecný stavební úřad územní rozhodnutí (rozhodnutí o umístění stavby).

§14 Speciální stavební úřad

Působnost pro vodní díla a stavby podléhající integrovanému povolení, které mohou rovněž zahrnovat průmyslovou ČOV. Pro stavby ČOV je speciálním stavebním úřadem je příslušný vodoprávní úřad, a to místně či podle charakteru stavby. Vodoprávní úřad vydává stavební povolení pro vodní díla a kolaudační souhlasy.

Stavební povolení mohou vydat jen se souhlasem obecného stavebního úřadu příslušného k vydání územního rozhodnutí (forma územního rozhodnutí či vyjádření o souladu se záměry územního plánu).

**V pochybnostech o příslušné působnosti platí stanovisko speciálního SÚ.
Vodní dílo nelze povolit na základě ohlášení.**

ÚZEMNÍ ROZHODNUTÍ

§76

Územní rozhodnutí nebo územní souhlas je podmínkou pro umístování staveb nebo zařízení, jejich změny či změn jejich vlivu na užívání území. Vazba na úpravy, doplňky, rekonstrukce a modernizace ČOV. Územní souhlas nelze vydat pro vodní díla (§96).

§77

Co je územní rozhodnutí? Je rozhodnutí o:

1. Umístění stavby nebo zařízení (dále jen umístění stavby)
2. Změně využívání území
3. Změně stavby a o změně vlivu stavby užívání na území
4. Dělení nebo scelování pozemků
5. Ochranném pásmu

Vazba bodů 1 a 3 na ČOV.

ÚZEMNÍ ŘÍZENÍ

§78

SÚ může vést podle §94a společné územní a stavební řízení podle §94a, jsou-li podmínky v území jednoznačné, zejména je-li pro území vydán územní plán nebo regulační plán.

V případě ČOV, kdy stavební povolení vydává vodoprávní úřad a ne obecný SÚ, není tato možnost v praxi obvykle využitelná.

Spojení ÚŘ a SP je vyloučeno u záměrů vyžadujících vybrané postupy při posuzování vlivů na životní prostředí.

§86 Žádost o územní řízení

Náležitosti, úplnost všech dokumentů.

Odst.4:

Vyžaduje-li záměr posouzení vlivu na ŽP, připojí žadatel k žádosti stanovisko příslušného úřadu podle zvláštního právního předpisu (zákon o ochraně přírody, zákon o ochraně ovzduší, zákon o posuzování vlivu na ŽP). Ve vztahu k zákonu o posuzování vlivu na ŽP nejde jen o stanovisko jako výsledek procesu EIA ale i o Závěr zjišťovacího řízení. Pak je nutno k žádosti o územní rozhodnutí doplnit i tyto dokumenty, nutné pro kapacity ČOV od 100 000 EO a od 10 000 do 100 000 EO. Ve vztahu k zákonu č. 201/2012 Sb. o ochraně ovzduší (příloha č. 2), jsou ČOV určené pro OV nepřevoditelné na EO s produkcí nad 50 m³/d nebo ČOV s projektovanou kapacitou pro 10 000 EO a více vyjmenovanými stacionárními zdroji znečišťování ovzduší, a je nutno požádat příslušný KÚ o vydání závazného stanoviska k umístění zdroje a o povolení zdroje. Pro ČOV o kapacitě 10 000 EO a více není nutno zpracovávat rozptylovou studii ani provozní řád, nejsou vyžadována kompenzační opatření. Pro ČOV s produkcí OV nad 50 m³/d je nutno zpracovat provozní řád. U vyjmenovaných zdrojů je ale nutno k žádosti o stanovisko k umístění zdroje přiložit posudek podle §32 zákona o ochraně ovzduší.

§88 Přerušeni územního řízení

SÚ řízení přeruší kromě důvodů uvedených ve správním řádu také v případě, že záměr klade takové požadavky na veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu, že jej nelze bez vybudování příslušných nových staveb a zařízení nebo úpravy stávajících realizovat. Dále je řízení přerušeno, pokud žádost není úplná se všemi předepsanými doklady a dokumenty. Možné komplikace při technické přípravě stavby ČOV.

§90 Posuzování záměru žadatele

Soulad s:

a)vydanou UPD

b)cíli a úkoly územního plánování – ochrana architektonických a urbanistických hodnot v území

c)požadavky stavebního zákona a jeho prováděcích předpisů

d)požadavky na veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu

e)požadavky podle zvláštních právních předpisů a příslušnými stanovisky dotčených orgánů – důležité u staveb ČOV

§91 Posuzování vlivů na životní prostředí (ŽP)

Územní řízení lze spojit s vybranými postupy při posuzování vlivů na ŽP podle zvláštních právních předpisů u záměrů:

a) uvedených v příloze č. 1, kategorii II zákona č. 100/201 Sb. – ČOV 10 000 – 100 000 EO

b) u kterých je příslušným úřadem KÚ

c) u kterých proběhlo Zjišťovací řízení

pokud přísl. úřad v ZZŘ spojení těchto postupů nevyločil.

Pozor – nejedná se o průběh procesu EIA a stanovisko příslušného úřadu jako výstup procesu EIA.

Žadatel k žádosti o vydání územního rozhodnutí připojí kromě náležitostí podle § 86 odst. 2 také dokumentaci vlivů záměru na životní prostředí podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí podle § 91 odst. 4 stavebního zákona. V praxi u ČOV to znamená předložení dokumentace posuzování vlivů záměru na životní prostředí podle přílohy č. 4 pro kategorii I (záměry vždy podléhající posouzení), bod 1.5 Čistírny odpadních vod s kapacitou nad 100 000 EO.

Příslušným úřadem vydávajícím stanovisko na závěr procesu EIA, což je proces zahrnující dokumentaci podle §8, posudek podle §9 a stanovisko podle §10 zákona č. 100/2001 Sb., je vždy MŽP ČR.

Odst. 4 §91 *Posuzování vlivů na životní prostředí v územním řízení* se ale nezmiňuje o Oznámení záměru podle §6 a Zjišťovacím řízení, ukončeném Závěrem zjišťovacího řízení podle §7 zákona č. 100/2001 Sb., jako rovněž neopominutelného dokumentu pro vydání územního rozhodnutí. Tento dokument je obecně zmíněn v odst. 2, písmeno b) §86 *Žádost o vydání územního rozhodnutí*, kde je uvedeno, že k žádosti o vydání územního rozhodnutí žadatel připojí závazná stanoviska, případně rozhodnutí dotčených orgánů nebo jiné doklady podle zvláštních právních předpisů. Pro ČOV je Zjišťovací řízení povinné podle zákona č. 100/2001 Sb., přílohy 1, kategorie II, bod 1.9 *Čistírny odpadních vod s kapacitou od 10 000 do 100 000 EO*, příslušným úřadem je Krajský úřad.

Z výše uvedeného vyplývá, že z hlediska posuzování vlivů na životní prostředí podle dikce zákona č. 100/2001 Sb. není rozdíl mezi městskými a průmyslovými ČOV, o nutnosti posouzení vlivů na životní prostředí je v tomto případě rozhodující kapacita ČOV přepočtená z produkce BSK₅ na počet ekvivalentních obyvatel (EO). K tomu je ale nutno upozornit, že zákon č. 100/2001 Sb. nedefinuje co je EO a jakým způsobem se počet EO stanoví. V některých případech se lze setkat s vyjádřením počtu EO např. v ukazateli CHSK_{Cr} nebo N_c podle specifické produkce 1 obyvatele podle ČSN 75 6401 nebo ČSN 74 60402. Definici EO uvádí novela nařízení vlády č. 61/2003 Sb., kde je pro tabulku 1a s členěním na kategorie ČOV počet EO vyjádřený přepočtem zatížení ČOV vyjádřeného jako BSK₅ při definované specifické produkci 60 g BSK₅/EO za den. I když tabulka 1a platí pro městské vody, uvedený přepočet se používá i pro průmyslové ČOV, jak vyplývá z dikce zákona č. 100/2001 Sb.

Stavebním úřadem příslušným k územnímu řízení spojenému s vybranými postupy při posuzování vlivů na životní prostředí je obecný úřad s rozšířenou působností.

SÚ při posuzování žádosti o vydání ÚR bere v úvahu obsah stanoviska příslušného úřadu (výsledek procesu EIA). V podmínkách ÚR zajistí SÚ splnění požadavků ze stanoviska, v opačném případě uvede důvody, pro které tak neučinil.

V praxi je ze strany SÚ jednoznačně požadováno souhlasné stanovisko se záměrem.

§92 Územní rozhodnutí

ÚR schvaluje SÚ navržený záměr a stanoví podmínky pro využití a ochranu území a podmínky pro další přípravu a realizaci záměru, zejména pro projektovou přípravu stavby.

Není-li záměr v souladu s požadavky dle §90 nebo by umístěním a realizací záměru mohly být ohroženy zájmy chráněné stavebním zákonem nebo zvláštními právními předpisy, SÚ žádost o vydání ÚR zamítne – dopad nesouhlasného stanoviska z procesu EIA.

STAVEBNÍ ŘÍZENÍ

§109

Účastníci stavebního řízení

Stavebník, vlastník stavby, vlastník pozemku a dotčených okolních pozemků a staveb.

§110

Žádost o stavební povolení – náležitosti – vlastnické vztahy.

Projektová dokumentace:

•zpracovaná podle příslušné přílohy vyhlášky č. 499/2006 Sb. v platném znění – je nekompromisně SÚ vyžadováno, u staveb ČOV lze zpracování zjednodušit, ale se zachováním formálního rozsahu a skladby projektu (dokumentace pro stavební povolení).

•Pokud dokumentace není zpracovaná oprávněnou osobou, SÚ řízení zastaví – pro stavby ČOV je nezbytná autorizace ČKAIT:

-starší – autorizace pro vodohospodářské stavby

-aktuální - autorizace pro stavby vodního hospodářství a krajinného inženýrství

§111

Přezkoumání podané žádosti z hlediska její správnosti a úplnosti.

Důraz na soulad s ÚP a ÚPD a na projektovou dokumentaci.

Obecně SÚ přeruší řízení do doby odstranění nedostatků, pokud žádost neobsahuje požadované náležitosti.

Jedná se např. o nesoulad s požadavky dotčených orgánů a nedodržení řešení obecných požadavků na výstavbu (dle platné vyhlášky č. 268/2009 Sb. jde o technické požadavky).

§115 Stavební povolení

Stanovuje podmínky pro provedení stavby, a pokud je třeba i pro její užívání. U staveb ČOV se jedná zejména o stanovení limitů množství a kvality vypouštěných odpadních vod pro zkušební a trvalý provoz.

Stavba ČOV je stavbou obsahující technologické zařízení – ověření způsobilosti k bezpečnému užívání a dodržení podmínek stavebního či integrovaného povolení na základě délky zkušebního provozu - obvykle 1 až 2 roky.

Platnost stavebního povolení – 2 roky pokud byla do této doby stavba zahájena. Možnost prodloužení platnosti.

Stavební povolení pozbývá platnosti též dne, kdy SÚ obdrží oznámení stavebníka o tom, že od provedení svého záměru upouští, to neplatí, byla-li stavba již zahájena.

Pro stavby ČOV vydává stavební povolení vodoprávní úřad jako speciální stavební úřad. Ten vydává povolení pouze pro tu část ČOV, která spadá pod definice vodního díla podle zákona o vodách (inženýrské objekty, tj. veškeré podzemní objekty, technologické vybavení stavby, tj. provozní soubory, apod.). Ty části, které nejsou vodním dílem, povoluje obecný SÚ (nadzemní objekty, např. provozní budova, přípojka elektro apod.).

§118 Změna stavby před jejím dokončením

Stavebník je povinen provádět stavbu v souladu s jejím povolením vydaným podle stavebního zákona.

SÚ může na odůvodněnou žádost stavebníka povolit změnu stavby před jejím dokončením na základě potřebných dokladů. Zejména jde o popis změn a jejich porovnání se stavebním povolením a s projektovou dokumentací ověřenou SÚ. Doloží se projektová dokumentace změn stavby nebo kopie ověřené dokumentace s vyznačením změn.

Na toto řízení se vztahují přiměřeně ustanovení o stavebním, případně uzemním řízení.

Změnu stavby lze povolit jen v souladu s ÚR.

Ke kolaudačnímu souhlasu se připojí dokumentace skutečného provedení stavby.

UŽÍVÁNÍ STAVEB

§119

Dokončenou stavbu lze užívat na základě oznámení SÚ (zkušební provoz pro stavby ČOV) nebo kolaudačního souhlasu (u ČOV po ukončení zkušebního provozu) pokud je k tomu způsobilá.

§120

SÚ užívání stavby zakáže, jestliže na základě závěrečné kontrolní prohlídky zjistí, že nejsou splněny podmínky podle §119, odst.2.

§121

Dokumentace skutečného provedení (pouze pokud došlo k nepodstatným odchylkám oproti SP, nebo ověřené projektové dokumentaci).

§122 Kolaudační souhlas

Závěrečná kontrola souladu podle §119, odst. 2. Kolaudační souhlas je dokladem o povoleném účelu užívání stavby, není správním rozhodnutím a nelze se tedy proti němu odvolat.

Při zjištění závad bránících bezpečnému užívání SÚ kolaudační souhlas nevydá a rozhodnutím užívání stavby zakáže (toto je správní řízení a lze se odvolat).

§123 Předčasné užívání stavby

Jen za určitých podmínek, ČOV se to obvykle netýká.

§124 Zkušební provoz

Zkušebním provozem se ověřuje funkčnost. U staveb ČOV se jedná o ověření dodržení projektované kapacity a stanovených limitů vypouštění OV. Obvyklá doba zkušebního provozu - 1 až 2 roky dle složitosti technologie. Lze vydat nové rozhodnutí o prodloužení doby trvání zkušebního provozu.

§125 Dokumentace skutečného provedení stavby

Zpracovává se v případě nepodstatných změn při realizaci stavby a navazuje na ověřenou dokumentaci pro stavební povolení. Předkládá se při vydání kolaudačního souhlasu a podléhá rovněž ověření ze strany SÚ.

§126 Změna v užívání stavby

Změna v užívání stavby musí být v souladu s ÚPD, s cíli a úkoly územního plánování, s technickými požadavky na stavbu.

2.3 ZÁKLADNÍ SCHÉMA PROJEKTOVÉ PŘÍPRAVY Z HLEDISKA VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

1. STUPEŇ - DOKUMENTACE PRO ÚZEMNÍ ŘÍZENÍ (DUR)

**Obsah a rozsah dokumentace stanovuje příloha č. 1 vyhlášky č. 499/2006
Sb. o dokumentaci staveb v platném znění.**

**Tato vyhláška zajišťuje již v projektové dokumentaci vyšší úroveň
přístupu k ochraně životního prostředí a to v kapitolách:**

B.6 Popis vlivů stavby na životní prostředí a jeho ochrana, zahrnující:

a) Vliv na životní prostředí v základních složkách

ovzduší, hluk, voda, odpady a půda

b) Vliv na přírodu a krajinu

CHKO, ochrana chráněných a zvláště chráněných rostlin a živočichů v rámci ochrany ekosystémů, ÚSES, pásma hygienické ochrany, významné krajinné prvky apod.

c) Vlivy na soustavu NATURA 2000

Ptačí oblasti (PO) a evropsky významné lokality (EVL)

d) Návrh zohlednění podmínek ze závěru Zjišťovacího řízení nebo stanoviska EIA

e) Navrhovaná ochranná a bezpečnostní pásma, rozsah omezení a podmínky ochrany podle jiných právních předpisů

PROCES EIA

Zákon č. 100/2001 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí v platném znění (novela č. 39/2015 Sb. platná od 1.4.2015)

Součástí posuzování stavby v rámci územního řízení je rovněž posuzování záměru z hlediska vlivů na životní prostředí podle zákona č. 100/2001 Sb. v platném znění (tzv. proces EIA), pokud toto posouzení je tímto předpisem vyžadováno.

Do kategorie I, tj. záměry vždy podléhající posouzení resp. procesu EIA, jsou zahrnuty průmyslové závody:

- výroba buničiny ze dřeva nebo podobných vláknitých materiálů (bez limitu kapacity)

- výroba papíru a lepenek s výrobní kapacitou vyšší než 200 t za den

Příslušným úřadem je MŽP ČR.

Do kategorie II, tj. záměry vyžadující zjišťovací řízení, jsou zahrnuty průmyslové závody:

- zařízení na výrobu a zpracování celulózy (opět bez limitu kapacity)

U této definice není zcela jasná její odlišnost od kategorie I z hlediska výroby.

- průmyslové závody na výrobu papíru a lepenek (projekty nezařazené v kategorii I)

Zde se tedy jedná o veškeré výroby s výrobní kapacitou rovnou nebo nižší než 200 t za den.

Příslušným úřadem je Krajský úřad.

Z uvedené legislativy tedy vyplývá nutnost procesu EIA či zjišťovacího řízení v podstatě pro každou výrobní stavbu v průmyslu papíru a celulózy, a to vč. rekonstrukcí a intenzifikací.

Vedle výrobních staveb ale spadají pod procesy posuzování vlivů na ŽP i nevýrobní provoz, např. ČOV s kapacitou nad 100 000 EO (dle přepočtu ukazatele BSK₅) v kategorii I a od 10 000 do 100 000 EO v kategorii II, dále pak kanalizační systémy, odběry povrchových a podzemních vod a zařízení ke spalování paliv, které jsou obvykle zahrnuty v komplexním vybavení papírenských výrob. Z hlediska nakládání s odpady v průmyslových závodech sem mohou spadat v kat. I i zařízení k odstraňování nebo využívání nebezpečných odpadů spalováním nebo fyzikálně-chemickou úpravou nebo skládkováním (bez limitu kapacity) a zařízení k odstraňování nebo využívání ostatních odpadů spalováním nebo fyzikálně-chemickou úpravou s kapacitou nad 100 t/den.

V kat. II pak se jedná o zařízení k odstraňování nebo průmyslovému využívání odpadů (záměry neuvedené v kat. I).

Z dosavadních zkušeností je zjevné, že zejména výrobní části nebo kompletní nové závody jsou záměry z hlediska vlivů na životní prostředí velmi sledované jak příslušnými správními úřady, tak veřejností, zejména pak ekologickými organizacemi s celostátní působností (GREENPEACE, ARNIKA apod.), dotčenými organizacemi (např. Český rybářský svaz, Agentura pro ochranu přírody apod.) a zejména místním obyvatelstvem, které často zakládá občanská hnutí v rámci posuzování jednotlivých konkrétních staveb.

Současná situace v oblasti posuzování vlivů na životní prostředí investičním záměrům staveb téměř všech charakterů příliš nepřeje, zejména z hlediska postojů občanů. Tento trend novela zákona č. 100/2001 Sb. dále posílila včetně toho, že se dotčená veřejnost může žalobou domáhat zrušení rozhodnutí vydaného ve zjišťovacím řízení nebo zrušení rozhodnutí vydaného v navazujícím správním řízení (územní rozhodnutí, stavební povolení).

Existují ale odlišné postoje u nových staveb v lokalitách průmyslem nedotčených či nevýznamně dotčených (sem patří např. průmyslové zóny zakládané řadou obcí a měst) pokud se neseťkají s negativním vztahem obyvatel a u staveb v rámci či sousedství stávajících podniků, kde se obyvatelstvo přizpůsobilo symbióze soužití s průmyslovým podnikem s vědomím vzájemné užitečnosti a tolerance.

Na základě zkušeností s legislativní přípravou záměrů lze doporučit u záměrů spadajících do kategorie I využití možnosti zákona o posuzování vlivů na ŽP, vynechat fázi zpracování Oznámení podle přílohy č. 3, případně č. 4 zákona a zjišťovací řízení, a požádat přímo o proces EIA se zpracováním dokumentace EIA podle přílohy č. 4. Tento postup šetří významně vedle financí především čas.

Obdobné lze aplikovat i u kategorie II pro případy, u kterých je zjevná vysoká nepravděpodobnost, že Závěr zjišťovacího řízení nebude vyžadovat pokračování procesu EIA.

Cíl procesu EIA z hlediska investora záměru

Obdržení souhlasného stanoviska příslušného úřadu k předmětnému záměru z hlediska jeho vlivů na ŽP.

PROCES POSUZOVÁNÍ VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (EIA)

podle zákona č. 100/2001 Sb. v platném znění

OZNÁMENÍ ZÁMĚRU

**dokumentace Oznámení podle přílohy č. 3 nebo
dokumentace EIA podle přílohy č. 4 zákona**

PROCES EIA

**dokumentace EIA podle
přílohy č. 4 zákona**

ZJIŠŤOVACÍ ŘÍZENÍ

Závěr zjišťovacího řízení

PROCES EIA

- dokumentace EIA podle přílohy č. 4 zákona
- vyjádření dotčených subjektů k dokumentaci
- zpracování posudku podle přílohy č. 5 zákona,
- návrh stanoviska příslušného úřadu
- vyjádření dotčených subjektů k posudku
- veřejné projednání
- zpracování vypořádání připomínek z veřejného projednání a k posudku
- konečný návrh stanoviska příslušného úřadu

UKONČENÍ PROCESU - vydání stanoviska příslušného úřadu

ČASOVÁ NÁROČNOST PROCESU EIA

PŘEDPOKLAD KOMPLETNÍHO ČASOVÉHO HARMONOGRAMU PŘÍPRAVY A PRŮBĚHU PROCESU EIA

Tento harmonogram vychází z předpokládané doby zpracování potřebných podkladů, dokumentace EIA, zákonných termínů činností správních úřadů a zpracování posudku, a z činností investora.

Doporučená přípravná fáze pro výběr lokalit a stanovení potřebných technických podkladů

Vyhodnocení a určení vybrané lokality (činnost investora):	30 dní
Zpracování podkladové dokumentace:	60 dní
(dle novely zákona č. 100/2001 Sb. a metodického návodu MŽP by měl být výchozí dokumentace cca na úrovni DUR)	
<u>Zadání dokumentace EIA (činnost investora):</u>	<u>30 dní</u>
Celkem	120 dní

Vlastní proces EIA

Zpracování jednovariantní dokumentace EIA pro 1 lokalitu:	100 dní
Zveřejnění a zaslání dokumentace EIA (činnost MŽP ČR, KÚ):	7 pracovních dní <i>po obdržení</i>
Vyjádření k dokumentaci (dotčené subjekty, veřejnost):	30 dní <i>od zveřejnění</i>
Zpracování posudku (činnost posudkáře):	60-90 dní <i>po obdržení všech podaných vyjádření k dokumentaci</i>
Zaslání a zveřejnění posudku (činnost MŽP ČR, KÚ):	10 pracovních dní <i>po obdržení</i>
Vyjádření k posudku (dotčené subjekty, veřejnost):	30 dní <i>od zveřejnění</i>
Zpracování vypořádání vyjádření k posudku (posudkář):	10 dní <i>od obdržení všech písemných vyjádření k posudku</i>
Vydání stanoviska MŽP ČR, KÚ:	30 dní <i>od uplynutí lhůty pro vyjádření k posudku</i>
Zaslání stanoviska oznamovateli (MŽP ČR, KÚ):	7 pracovních dní <i>od vydání stanoviska</i>

Celková předběžná doba přípravy a procesu EIA: 284 - 314 dní

Tuto dobu je ale nutno chápat jako minimální, obvykle nedodrženou především z těchto důvodů:

- možné vrácení dokumentace EIA posudkářem a příslušným úřadem k doplnění či přepracování s následným opětovným vyjadřovacím procesem
- nedodržování zákonných lhůt k vyjádření ze strany veřejnosti a následně i úřadů, které jsou ve vztahu k veřejnosti velice vstřícné
- časové průtahy v administrativní činnosti a v zasílání dokumentů
- případné onemocnění úředníků majících uvedený proces přidělený k vyřízení

Další neznámou v uvedeném harmonogramu je činnost investora.

K době zpracování dokumentace EIA lze dále upozornit, že součástí dokumentace je především rozptylová studie, hluková studie, vlivy na veřejné zdraví, případně další pomocné odborné dokumenty, a tyto odborné studie nemohou být zpracovány v souběhu, ale v určité časové návaznosti.

Příčiny odporu proti plánovaným záměrům

Objektivní - záměr prokazatelně překračuje limity vlivů na ŽP stanovené legislativou

- střet záměru se zájmy ochrany přírody
- situování záměru není v souladu s platným územním plánem a územně plánovací dokumentací
- záměr nemá v dané lokalitě zajištěny potřebné vstupy a výstupy vč. příslušných vazeb na okolí
- vlivy dopravy

Subjektivní - nedostatečná informovanost zejména místní samosprávy, občanských hnutí a obyvatelstva

- pocit poškozování stavu a zájmů určité skupiny obyvatelstva (např. znehodnocování nemovitostí v sousedství záměru, neakceptování vlivů záměru i když nepřekračují legislativní limity)
- neakceptování požadavků samosprávy, občanských hnutí či občanů na finanční kompenzace apod. ze strany investora

OČEKÁVANÉ ZÁSADNÍ VLIVY ZÁMĚRŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A SOUVISEJÍCÍ VLIVY NA VEŘEJNÉ ZDRAVÍ

- **vlivy na ovzduší.....**Rozptylová studie, dodržení legislativních emisních a imisních limitů
- **vlivy na povrchové a podzemní vody.....**dodržení legislativních emisních a imisních limitů, výpočet směšovací rovnicí (již neplatný způsob), nově kombinovaným přístupem
- **vliv na veřejné zdraví.....**Hluková studie, posouzení vlivů na veřejné zdraví
- **vlivy dopravy.....**vliv na ovzduší a veřejné zdraví, dopravní studie
- **vlivy na krajinu a přírodní poměry.....**vlivy na ekosystémy vč. recipientu odpadních vod, vlivy na chráněné evropské lokality a významné ptačí oblasti (soustavy NATURA 2000), výskyt chráněných a zvláště chráněných rostlin a živočichů, vlivy na ochranná pásma, vlivy na chráněná území a jejich ekosystémy,
vlivy na klimatické poměry, vlivy dané urbanistickým a architektonickým řešením záměru
- **ostatní vlivy** (vlivy sociálně-ekonomické, vlivy na kulturní a archeologické památky, vlivy na horninové prostředí apod.)
- **rizika havárií.....**Analýza rizik, monitoring vlivů na životní prostředí a další podpůrné dokumenty

ÚČEL A POSTAVENÍ PROCESU EIA V PROJEKTOVÉ A LEGISLATIVNÍ PŘÍPRAVĚ ZÁMĚRU.

Účelem posuzování vlivů na životní prostředí je získání odborného podkladu pro vydání rozhodnutí popřípadě opatření podle zvláštních právních předpisů a přispění k trvale udržitelnému rozvoji společnosti (§1, odst. 3 zákona č. 100/2001 Sb.).

Proces EIA není správním řízením (jako např. územní řízení, proces IPPC apod.).

Správní úřad bere vždy při svém rozhodování v úvahu obsah stanoviska příslušného úřadu jako výsledku procesu EIA (bez tohoto nelze vydat žádné příslušné rozhodnutí), ale není povinen se tímto bezvýhradně řídit. Pokud ale vydá rozhodnutí nerespektující požadavky tohoto stanoviska, musí uvést důvody tohoto kroku.

2. STUPEŇ - DOKUMENTACE PRO STAVEBNÍ POVOLENÍ (DSP)

**Obsah a rozsah dokumentace stanovuje příloha č. 5 vyhlášky č. 499/2006
Sb. o dokumentaci staveb v platném znění.**

**Tato příloha rovněž zajišťuje vyšší úroveň přístupu k ochraně životního
prostředí a to v kapitolách stejných jako u DUR:**

**B.6 Popis vlivů stavby na životní prostředí a jeho ochrana
a ve stejném rozsahu**

PROCES IPPC

podle zákona č. 76/2002 Sb. o integrovaném povolení v platném znění

Proces IPPC (Integrated Pollution Prevention and Control) je proces vydání integrovaného povolení podle zákona č. 76/2002 Sb. o integrované prevenci (IP) a omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů.

Tento zákona je nedílnou součástí stavebních řízení staveb, které pod příslušné kategorie činností podle přílohy 1 tohoto zákona spadají.

Bez vydání IP nelze vydat stavební povolení. IP vydává na základě příslušné žádosti příslušný Krajský úřad.

Proces IPPC je z pohledu OŽP velmi důležitý, neboť určuje tzv. hlediska nejlepších dostupných technik (BAT - Best Available Technique), které by měla projektová dokumentace staveb respektovat, a tím zajistit vlivy na ŽP v souladu se směrnicemi EU a dokumenty BREF (Reference Document on Best Available Techniques) tj. dokumenty stanovující hlediska BAT.

Tyto dokumenty se člení na sektorové (vztažené k jednotlivým průmyslovým výrobám jako celku) a průřezové vztažené k procesům, které jsou součástí každé výroby (čištění odpadních vod a plynů, environmentální management, monitoring apod.).

DOKUMENTY BREF PRO PRŮMYSL PAPÍRU A CELULÓZY

Zákon č. 76/2002 Sb. uvádí v §2 písm. a), že zařízením pro účel tohoto zákona se rozumí stacionární technická jednotka, ve které probíhá jedna či více průmyslových činností uvedených v příloze č. 1 (ta zahrnuje i kategorii 6.1a) buničiny ze dřeva nebo jiných vláknitých materiálů) a jakékoli další s tím přímo spojené činnosti, které po technické stránce souvisejí s průmyslovými činnostmi uvedenými v příloze č. 1 probíhajícími v dotčeném místě a mohly by ovlivnit emise a znečištění (tedy i emise znečištění z výroby závodů a do okolního prostředí). Mezi tyto činnosti patří i čištění odpadních vod.

Z pohledu uvedeného zákona se nejlepšími dostupnými technikami rozumí nejúčinnější a nejpokročilejší stadium vývoje technologií a činností a způsobů jejich provozování, které umožňují praktickou vhodnost určitých technik navržených k předcházení, a pokud to není možné tak k omezování, emisí a jejich dopadů na životní prostředí.

Uvedená definice nejlepších dostupných technik je obecného charakteru a lze ji vztahovat jak na výrobní provozy, tak dle §2 písm. a) i na ostatní provozy s danou výrobou související.

Základním *sektorovým Referenčním dokumentem BREF* pro výrobu papíru a buničín je *„Dokument o nejlepších dostupných technikách v průmyslu papíru a celulózy“* (Reference Document on Best Available Techniques of the Pulp and Paper Industry).

Podle zákona o IP se jedná o kategorii 6.1 Průmyslová výroba

a) buničiny ze dřeva nebo jiných vláknitých materiálů

b) papíru a lepenky o výrobní kapacitě větší než 20 t denně

Pro další posouzení problematiky čištění odpadních vod lze uvést z hlediska odpadních vod a technologií jejich čištění **průřezový Referenční dokument BREF** o nejlepších dostupných technikách *„Běžné čištění odpadních vod a odpadních plynů / Systémy managementu v chemickém průmyslu“*

(Reference Dokument on Best Available Techniques in the Waste Water and Waste Gas Treatment/Management systems in Chemical Sector)

Podle zákona o IP se jedná o kategorii 6.11 Samostatně prováděné čištění odpadních vod, které nejsou městskými vodami a které jsou vypouštěny zařízením, na které se vztahuje zákon o IP.

Další posuzování staveb lze provádět podle **přílohy č. 3 Hlediska pro určování nejlepších dostupných technik**. Jedná se o 12 hledisek obecného charakteru, jejichž vztah ke konkrétní stavbě nevyjadřuje konkrétní míru jejich vlivů na životní prostředí.

Z hlediska vztahů mezi zákonem č. 100/2001 Sb. (resp. prováděcím předpisem NV č. 61/2003 Sb. v platném znění) a zákonem č. 76/2002 Sb. (resp. zněním dokumentů BREF) lze poukázat na to, že nejsou plně kompatibilní.

Zejména je to patrné u čištění odpadních vod ve vztahu k definicím BAT. Obdobné nesrovnalosti lze ale najít i mezi legislativními limity a hledisky BAT např. u problematiky ochrany ovzduší.

2.4 PROBLEMATIKA VZTAHŮ LEGISLATIVA - ŘEŠENÍ ČIŠTĚNÍ ODPADNÍCH VOD

Vazba na legislativu EU - cílové imisní standardy kvality povrchových vod a jejich dosažení do 22.12.2015, nyní již asi neplatný termín.

Pro vypouštění do vod povrchových platí pro výrobu papíru a lepenky emisní standardy (přípustné „p“ hodnoty) stanovené v souladu s novelou N.V. č.61/2003 Sb. pro výrobu papíru dle přílohy 1B tab. 2 CZ-NACE (klasifikace ekonomických činností) 17.00 od kterých se odvíjí emisní limity („p“ hodnoty a „m“ hodnoty) stanovené příslušným vodoprávním úřadem. Jedná se o hodnoty odpovídající technologiím vybaveným moderním biologickým čištěním.

Srovnání emisních standardů s hodnotami BAT pro papírny na bázi sběrového papíru se zesvětlováním:

“p” hodnota dle NV	Hodnoty BAT		Typická BAT účinnost	
Ukazatel	(mg/l)	(mg/l)	(kg/t)	(%)
BSK₅	40	<20 (až do 5)	0,21	95 - 99
CHSK_{Cr}	200	<230	2,3	80 - 85
NL₁₀₅	40	<30	0,2	99
AOX	5 (0,5 kg/t)			
Hg	měsíční Ø 0,05			
	denní Ø 0,1			

Úroveň zokruhování (měrná spotřeba čerstvé vody): 11 m³/t

Uvedené hodnoty dle NV ale nejsou hodnotami BAT, vykládají se jako max. přípustné a vodoprávní úřad může stanovit limity s přihlédnutím k hlediskům BAT, problémem je jejich stanovení (dle projektu, dle stanoviska správce vodního toku, dle VÚ?).

Uvedené NV ale nestanovuje pro průmyslové vody nepřekročitelné „m“ hodnoty, jako je tomu u městských OV.

K látkám AOX je v průřezovém BREFu uváděno, že technická pracovní skupina usoudila na základě rozdílných hodnocení reálných provozů, že není vhodné stanovit emisní hodnoty spojené s BAT pro AOX.

Hodnoty AOX jsou ale požadovány obvykle výrazně přísnější než udává novela N.V. č.61/2003 Sb. (řádově v desetinách mg/l), z dosavadních zkušeností s výrobami papíru jsou technologií BČOV splnitelné, i když bez výraznější rezervy. Splnitelné jsou rovněž uvedené limity Hg, a to s dostatečnou rezervou.

Reálný zbytkový obsah AOX i Hg je ovlivněn především vstupními surovinami (hlavně sběrovým papírem, u AOX rovněž druhem používané buničiny). U většiny papírenských provozů se zpracováním sběrového papíru a vybavených BČOV jsou dosahovány reálné roční průměrné hodnoty Hg ve vyčištěných vodách pod 0,003 mg/l. Dle zkušeností ze stávajících BČOV papírenských závodů vykazuje i standardní technologie s regenerací kalu minimální účinnost na AOX, danou především sorpcí na aktivovaném kalu (cca do 10%).

V další tabulce jsou uvedeny na základě zkušeností s dosavadními realizacemi BČOV u výroby papíru a lepenky předběžné hodnoty reálně dosažitelné za předpokladu vybavení BČOV oddělenou regenerací kalu o dostatečném objemu (cca 50-100% objemu aerační části aktivace) a odpovídajících parametrů aktivace.

výstup BČOV

<u>Ukazatel</u>	<u>“p” hodnota (mg/l)</u>	<u>“m” hodnota (mg/l)</u>
BSK₅	10	20
CHSK_{Cr}	80	120
NL₁₀₅	15	30
AOX	0,1	0,4
Hg	0,0005	0,001

**Novela nařízení vlády č. 61/2003 Sb. (Nařízení vlády č. 23/2011 Sb.).
Příklady imisních standardů podle přílohy č. 3, tabulka 1 v hlavních ukazatelích běžného znečištění:**

Charakter a účel toku	Ukazatel (mg/l)						
	CHSK _{Cr}	BSK ₅	NL ₁₀₅	N-NH ₄	N _{celk.}	P _{celk.}	AOX
Vodárenské účely	-	2,6	-	-	-	0,05	-
Koupání	-	-	-	-	-	0,05	-
Lososové vody	-	2	-	0,03	-	-	-
Kaprové vody	-	-	-	0,16	-	-	-
NEK-RP	26	3,8	20	0,23	6	0,15	0,025

Problematické ukazatele z hlediska příslušných technologií čištění odpadních vod a minimalizace jejich emisí: $N-NH_4$, $N_{celk.}$, $P_{celk.}$, AOX
Tyto ukazatele jsou rovněž prioritní pro správce vodních toků, a jsou vyžadovány jako limitní i pro papírenský průmysl, kde je nutno nutrienty dotovat ve formě vhodných chemikálií.

Postup, který má zajistit dosažení cílové kvality povrchových vod - kombinovaný způsob výpočtu cílových emisních limitů zdrojů vypouštěných odpadních vod na základě emisně-emisního principu. Výpočet emisních limitů kombinovaným způsobem - složitost tohoto výpočtu proti dosavadní používané směšovací rovnici - kdo bude cílové emisní limity vypočítávat a stanovovat?

Složitě a nevděčně postavení především projektanta a dále i dodavatele ČOV v současných podmínkách procesů EIA a navazujících správních řízeních.

2.5 PŘIPRAVOVANÝ VÝHLEDOVÝ SYSTÉM TECHNICKÉ A LEGISLATIVNÍ PŘÍPRAVY STAVEB

Spojení procesu EIA, územního a stavebního řízení (tj. i procesu IPPC) do jednoho správního řízení.

Z odborné veřejnosti si nikdo nedovede představit jak to v podmínkách personálního vybavení stavebních úřadů, vodoprávních úřadů, odborů EIA a IP a za dosud nejasných kompetencí bude fungovat.

Souhrnně lze k připravovaným změnám legislativy říci, že pokud má dojít skutečně k nekompromisnímu naplnění těchto záměrů, přinese toto v následujících letech jak vodoprávním úřadům a správcům povodí tak i projektantům a investorům značné problémy a starosti. Z hlediska soukromých podniků pak existuje významné riziko, že vodoprávní úřady a správci vodních toků jako subjekty státní správy budou pro naplnění limitů bilančních emisí znečištění do povrchových vod vyžadovat po soukromých subjektech ekonomicky a technologicky obtížně dosažitelné nízké bilance emisí z ČOV, a to z toho důvodu, že na snižování významnějších emisí ze zdrojů státní a případně zemědělské sféry nebudou dostatečné finanční prostředky.

3. TECHNOLOGICKÉ PROCESY ČIŠTĚNÍ ODPADNÍCH VOD V PAPIRENSKÉM PRŮMYSLU

Zásadním předpokladem navrhovaných technologií ČOV je jejich řešení v úrovni BAT (nejlepší dostupné technologie čištění odpadních vod), která navazují na nejlepší dostupné techniky vztahující se k výrobním procesům (limity specifické spotřeby čerstvé vody, limity specifické produkce znečištění vod, ovzduší apod.).

ZÁKLADNÍ KONCEPCE KOMPLEXNÍHO ŘEŠENÍ VODNÍCH HOSPODÁŘSTVÍ PAPIŘEN

1. ETAPA

Vnitřní zokruhování vodohospodářských systémů výrobních provozů.

Účel: minimalizace produkce odpadních vod v jejich množství a bilančním znečištění, ekonomická efektivnost řešení koncové ČOV.

Použité technologie - ČOV I°

Problematika úrovně zokruhování - min. specifická spotřeba čerstvé vody - cca 6 m³/t výrobku (lepenky, výrobky ze sběrového papíru).

Problematické faktory: organické znečištění, teplota, tvrdost, solnost

2. ETAPA

Koncová ČOV (ČOV II°)

Dle stupně zokruhování - jednostupňová BČOV - aerobní RDN resp. RA systémy

**- dvoustupňová BČOV - anaerobní stupeň
(*anaerobní reaktory s příslušenstvím*)**

Mechanické předčištění - separace NL - česle, sedimentační separace, flotace

(*prostá separace, intenzifikovaná flokulací a koagulací*)

Speciální účelové doplňky - úprava teploty odpadních vod na vstupu do ČOV

- koncová mikrofiltrace

- srážení zbytkového fosforu

(*ruční, automatizované*)

- využití bioplynu z anaerobní technologie

- využití vyčištěné vody ve výrobě

Potenciálně problémové faktory - vztah k úrovni zokruhování a spotřeby vod:

- teplota odpadních vod na nátoku (vliv na BČOV) a na odtoku (vliv na recipient)
- tvrdost, solnost
- vznik pachových látek
- požadavky na kvality vyčištěných vod - CHSK, BSK₅, AOX, Hg, P_{celk.}, N_{celk.}, RAS
- postavení problematiky čištění OV v procesu posuzování vlivů na životní prostředí

Výhledový vývoj přípravy investic v papírenském průmyslu bude stále více ovlivňován vztahem k dotčené aktuální legislativě, správcům vodních toků, dotčeným správním úřadům a ostatním subjektům v oblasti vodního hospodářství a komplexní ochrany životního prostředí.

DĚKUJI ZA POZORNOST

Ing. Václav Hammer

EKOSYSTEM spol. s r.o.

hammer@ekosystem.cz